

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 55, 65403 ΚΑΒΑΛΑ Τ.Θ.1379

ΤΗΛ.: 2510 222942, FAX: 2510 231505

E-mail: geoteeam@otenet.gr

Web site: www.geotee-anmak.gr

Πληροφορίες: Αμπελίδης Θεόδωρος

Καβάλα, 17 Απριλίου 2015

Αριθ. Πρωτ: 283

Προς: Περιφερειακή Ενότητα Δράμας
Γραφείο Αντιπεριφερειάρχη

Κοιν.: Παρακαλούμε όπως κοινοποιηθεί
σε όλους τους συμμετέχοντες της
σύσκεψης
-Δ.Σ. ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
-Μέλη του Παραρτήματος

Θέμα: «Θέματα και Προτάσεις του Παραρτήματος μας για την Περιφερειακή Ενότητα Δράμας αναφορικά με την σύγκλιση του συντονιστικού οργάνου»

Το Παράρτημα μας, συμμετέχοντας στην πρωτοβουλία της Π.Ε. Δράμας για τη λειτουργία του συντονιστικού οργάνου του νομού Δράμας, σας καταθέτει τις πρώτες απόψεις και προτάσεις του καθώς και τις κατευθύνσεις και τους στόχους που θα πρέπει να έχει ένας αναπτυξιακός σχεδιασμός και ένα πλαίσιο διεκδικήσεων για την περιοχή της Δράμας. Σε γενικές γραμμές αυτοί οι στόχοι συνοψίζονται στο σχεδιασμό, στον προγραμματισμό και στην υλοποίηση πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών για την οικονομική ανάπτυξη της Π.Ε. Δράμας και την ευημερία των κατοίκων της.

Κινούμενοι στα πλαίσια αυτά και επιτελώντας το ρόλο του θεσμοθετημένου συμβούλου της πολιτείας σε θέματα πρωτογενούς παραγωγής και προστασίας περιβάλλοντος, το Επιμελητήριο μας, σας καταθέτει τα προβλήματα της ΠΕ Δράμας που θέλει να σας επισημάνει και αφορούν κυρίως τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας της Π.Ε. Δράμας. Τα θέματα ή τα προβλήματα αυτά συνοδεύονται με προτάσεις επίλυσης τους από το παράρτημα μας. Σε πολλές όμως περιπτώσεις ούτε η Περιφέρεια ΑΜΘ ούτε ακόμα και η κεντρική εξουσία δεν μπορεί να επιλύσει από μόνη της τα ζητήματα που θέτουμε. Για αυτό θα πρέπει να επιτευχθεί η σύμπραξη τόσο της Πολιτείας όσο και άλλων τοπικών αυτοδιοικητικών αρχών, φορέων και ιδιωτών και η πρωτοβουλία για τη λειτουργία του συγκεκριμένου συντονιστικού οργάνου κινείται προς την σωστή κατεύθυνση. Τα θέματα και τα προβλήματα που σας θέτουμε χρήζουν αξιολόγησης και ιεράρχησης αναλόγως και των διαθέσιμων πόρων που υπάρχουν για την επίλυση τους. Εκ προοιμίου, σας τονίζουμε ότι η δική μας βοήθεια στα πλαίσια του ρόλου μας και των δυνατοτήτων μας θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Για τη Διοικούσα Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Ο Γεν. Γραμματέας

Ζαφείρης Μυστακίδης

Κοσμάς Σωφρονίδης

Ακολουθούν αναλυτικά οι προτάσεις μας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΩΤ.Ε.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Στα πλαίσια των παρακάτω προβλημάτων και προτάσεων του ΓΕΩΤΕΕ για την Π.Ε. Δράμας είναι δόκιμο να επισημάνουμε και τουλάχιστον να συμφωνήσουμε σε κοινές δράσεις έτσι ώστε να αντιμετωπίσουμε θεσμικά προβλήματα που κατατρέχουν την περιοχή μας την Περιφέρεια μας και την χώρα εν γένει. Έτσι θα πρέπει να διατυπωθεί ένας συνολικός επιχειρησιακός σχεδιασμός ή επιχειρησιακό σχέδιο που θα πρέπει να ακολουθείται από όλους τους Αναπτυξιακούς φορείς της περιοχής μας αλλά και από οποιονδήποτε άλλον φορέα που μπορεί να προάγει, να συνδράμει ή να βοηθήσει στην Ανάπτυξη.

Στα πλαίσια αυτού του επιχειρησιακού σχεδιασμού πρέπει να προβλέπονται διάφορα όργανα υλοποίησης, θεσμικά κατοχυρωμένα με κανονισμούς λειτουργίας και με οργάνωση σε ομάδες εργασίας, αλιεύοντας και αξιοποιώντας το εξειδικευμένο προσωπικό. Η σύνταξη του επιχειρησιακού σχεδίου πέρα από την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης και τη διατύπωση στόχων και συμπερασμάτων, είναι αδήριτη ανάγκη να διατυπώνει με σαφήνεια κατευθύνσεις και δράσεις άμεσα υλοποιήσιμες, απαιτώντας τη συμμετοχή των υπηρεσιών - φορέων της περιοχής μας. Ένα συντονιστικό όργανο, όπως το συγκεκριμένο, μπορεί να συμβάλει καίρια στην υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού. Έτσι, συνοψίζουμε τα προβλήματα και τις προτάσεις μας στα παρακάτω.

Τομείς Παρέμβασης στην ΠΕ Δράμας

Οι παρεμβάσεις που θα πρέπει να γίνουν σε γενικές γραμμές θα πρέπει να κατευθύνονται στους παρακάτω τομείς:

- 1) Στον πρωτογενή τομέα που αφορά τη Γεωργία, Κτηνοτροφία, Μελισσοκομία και τα Δάση. Τομείς με πλούσια δραστηριότητα στη Δράμα.
- 2) Στον τομέα του ορυκτού πλούτου. Υπάρχει μεγάλη πληθώρα λατομείων Μαρμάρου.
- 3) Σε θέματα αλειάς εσωτερικών υδάτων, υδατοκαλλιεργειών και αλιευτικού τουρισμού, με τον Ποταμό Νέστο και την λίμνη του Θησαυρού να είναι ένας σημαντικός πλουτοπαραγωγικός παράγοντας.
- 4) Σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος (φυσικού, δασικού, αγροτικού και αστικού). Στον τομέα αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της ποιότητας των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ως προς την αξιοπιστία και την πληρότητα τους. Η πληρότητα αυτή θα εξασφαλίσει άμεσα ή έμμεσα την επιτυχία όλων των παρεμβάσεων

που αυτές πραγματεύονται. Στην ΠΕ Δράμας με την οροσειρά Ροδόπης στα όρια της το περιβάλλον κατέχει καίρια θέση.

- 5) Σε θέματα έργων υποδομής (Έγχειρες Βελτιώσεις, Δασοτεχνικά έργα, και ευρύτερα έργα υποδομής).
- 6) Σε λειτουργικά προβλήματα των Γεωτεχνικών δημοσίων υπηρεσιών της Περιφέρειας (ελλείψεις προσωπικού, πόρων κ.λ.π. που αντιμετωπίζουν πολλές υπηρεσίες όπως λ.χ. τα κτηνιατρικά εργαστήρια και τα κτηνιατρεία). Οι ελλείψεις αυτές έχουν άμεσο αντίκτυπο στον πρωτογενή τομέα και στην αποτελεσματικότητα του έργου της Περιφέρειας.
- 7) Σε θέματα εκπαίδευσης για αγροτικά, περιβαλλοντικά και άλλα συναφή πεδία. Αυτή η δράση είναι απαραίτητη στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης καλλιεργειών και των έργων αναδασμού που προτείνουμε στη συνέχεια.
- 8) Στα θέματα ασφάλειας τροφίμων, αλλά και στα θέματα των μεταλλαγμένων προϊόντων. Ενίσχυση των συνοριακών μηχανισμών ελέγχου για να ενισχυθεί η προστασία και η ασφάλεια των πολιτών όχι μόνο της περιφέρειας μας αλλά - επειδή η Π.Ε. Δράμας είναι πύλη εισόδου της χώρας μας - και ολόκληρης της Ελλάδας.
- 9) Σε θέματα αγροτικής πολιτικής και περιφερειακής ανάπτυξης.
- 10) Στα θέματα ορθολογικής διαχείρισης υδάτινων και εδαφικών πόρων.
- 11) Σε θέματα διερεύνησης και μελέτης αγορών, πρόβλεψης τιμών, προώθησης προϊόντων κ.λπ.
- 12) Σε θέματα χάραξης αλλά και εφαρμογής της αγροτικής πολιτικής στα πλαίσια της ΚΑΠ, του ΠΟΕ και των ΚΟΑ.
- 13) Σε θέματα υλοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, αλλά και προετοιμασίας εφαρμογής της νέας ΚΑΠ 2014 - 2020.
- 14) Σε θέματα ανάδειξης των ιδιαιτεροτήτων και αξιοποίησης των χαρακτηριστικών και των πλεονεκτημάτων συγκεκριμένων περιοχών της Δράμας.
- 15) Σε θέματα που αφορούν τους θεσμούς των Οργανώσεων Παραγωγών και των Διεπαγγελματικών Οργανώσεων που εισήγαγε η Ε.Ε..
- 16) Στο πρόβλημα της εισαγωγής παράνομων γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων από τις πύλες εισόδου της περιφέρειας μας, όπως στην Εξοχή Δράμας.

Βασικά προβλήματα του πρωτογενή τομέα και προτεινόμενες λύσεις

1) **Μείωση του αυξημένου κόστους παραγωγής των αγροτικών προϊόντων αλλά και αύξησης της παραγωγής τους.** Πέρα από τις δράσεις που θα πρέπει να προβεί η κεντρική εξουσία (μείωση του ΦΠΑ των αγροτικών εφοδίων κ.α.) η Περιφέρεια και οι υπόλοιποι αναπτυξιακοί φορείς μπορούν να προβούν στον προγραμματισμό έργων και δράσεων που θα συμβάλουν προς αυτές τις κατευθύνσεις, όπως:

α) Εγγειοβελτιωτικά έργα για την άρδευση των καλλιεργούμενων εκτάσεων, ώστε να αυξηθεί η παραγωγή, να μειωθεί το κόστος παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος και να γίνει εφικτή η αναδιάρθρωση καλλιεργειών, λαμβάνοντας πάντοτε ως γνώμονα την χρηστή διαχείριση των υδατικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Σε αυτά τα έργα πρέπει να ενταχθούν και έργα που αφορούν την **επίλυση του χρόνιου προβλήματος αποστράγγισης των Τεναγών Φιλίππων**. Πρόκειται για μια ευαίσθητη οικολογικά περιοχή οργανικών εδαφών τα οποία θα πρέπει επιπρόσθετα να προφυλαχτούν και από την οξείδωση αλλά και την καύση τους, που γίνεται κατά το κάψιμο των υπολειμμάτων των καλλιεργειών από μικρή ευτυχώς μερίδα αγροτών.

β) Έργα αναδασμών που είναι απαραίτητα λόγω του πολυτεμαχισμού του αγροτικού κλήρου, τα οποία επιχορηγούνται από το Π.Α.Α.. Η υπάρχουσα κατάσταση αυξάνει σε μεγάλο βαθμό το κόστος παραγωγής των γεωργικών προϊόντων και εμποδίζει την δημιουργία αγροτικών οικονομιών κλίμακας. **Ανάγκες αναδασμών** προκύπτουν πάντα με την πάροδο του χρόνου. Σε περιοχές που καλλιεργούνται με ετήσιες καλλιέργειες είναι πιο εύκολος ο αναδασμός (ακόμα και ο υποχρεωτικός). Στις πολυετείς καλλιέργειες ένας αναδασμός είναι δυσκολότερος στην υλοποίηση του και πρέπει να γίνεται σε εθελοντική βάση.

Συμπληρωματικά με τα δύο ανωτέρω **απαιτείται ενίσχυση θεσμική και οικονομική όλων των Τ.Ο.Ε.Β.** για να μπορέσουν να συντηρήσουν και να λειτουργήσουν τα αρδευτικά δίκτυα που διαχειρίζονται, τα οποία έχουν εγκαταλειφτεί στην τύχη τους με τον Καλλικράτη. Οι κλοπές – φθορές που έχουν υποστεί όλα τα δίκτυα και η εγκατάλειψή τους από την πολιτεία, οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια και στη σταδιακή απαξίωση και αποξένωση όλων των αγροτών από τα συλλογικά δίκτυα και τις διοικήσεις τους. Πρέπει πάση θυσία **να ενισχυθεί ο θεσμός των ΤΟΕΒ και ενδεχομένως η δημιουργία ΓΟΕΒ στην Πεδιάδα της Δράμας – Τεναγών να συμβάλει στην επίλυση όλων αυτών των προβλημάτων και στο πρόβλημα**

των πλημμυρών στα Τενάγη Φιλίππων, αλλά και γενικότερα στο να συνεχίσουν να λειτουργούν σαν κύτταρο συλλογικής δράσης και αποτελεσματικής λειτουργίας τα ΤΟΕΒ.

γ) **Επικαιροποίηση, επέκταση σε νέες περιοχές και πύκνωση των υπαρχόντων αναλύσεων του Εδαφολογικού χάρτη της Περιφέρειας ΑΜΘ**, που εκπονήθηκε από την Περιφέρεια ΑΜΘ. Πρόκειται για ένα μοναδικό έργο για τα Ελληνικά δεδομένα που υλοποιήθηκε με Ευρωπαϊκά κονδύλια. Η χρήση του έχει πολλαπλά οφέλη κυρίως για τους αγρότες της Περιφέρειας μας, διότι μειώνει σημαντικά το κόστος παραγωγής από τη μείωση της χρήσης των λιπασμάτων, αφού το λογισμικό που τον συνοδεύει παρέχει και συμβουλευτική λίπανση. Περαιτέρω βοηθάει και στην άρδευση των καλλιεργειών με τα στοιχεία της ποιότητας νερού που παρέχει. Ένα τέτοιο έργο που βρίσκεται στα χέρια των Γεωτεχνικών της Περιφέρειάς μας, οι οποίοι παρέχουν δωρεάν συμβουλές λίπανσης στους αγρότες, θα πρέπει για να είναι αποτελεσματικό να δέχεται επικαιροποίηση, να γίνει διαδικτυακό ως προς τη χρήση του (αυτή τη στιγμή είναι σε cd) και να δοθεί σε όλους τους γεωπόνους – συμβούλους των αγροτών της περιφέρειάς μας.

δ) Επισκευή, βελτίωση και επέκταση του αγροτικού δικτύου δρόμων τόσο για τους γεωργούς όσο και για τους κτηνοτρόφους και για τους δασεργάτες. Η επίδραση αυτών των έργων στο κόστος παραγωγής είναι θετική ιδιαίτερα στους κτηνοτρόφους. Σε αυτές τις δράσεις ενσωματώνονται και οι ορεινοί δρόμοι που θα εξυπηρετούν τα λατομεία της ΠΕ Δράμας.

2) Η εφαρμογή της ΚΑΠ και η αποσύνδεση της ενίσχυσης από την παραγωγή παρέλυσε κι αποδιοργάνωσε τον παραγωγικό ιστό της αγροτικής μας οικονομίας. Για το λόγο αυτό **θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών (υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ, των δήμων, της περιφέρειας ΑΜΘ κ.λ.π.).**

Σχετικά με την αναδιάρθρωση καλλιεργειών, που γενικά γίνεται αποδεκτό ότι είναι πλέον σημαντικότερος παράγοντας της αγροτικής ανάπτυξης, θα πρέπει να δοθεί πάλι ο θεσμοθετημένος ρόλος στις δημόσιες υπηρεσίες που ασχολούνται με την αγροτική ανάπτυξη. Αυτή τη στιγμή ο ρόλος του δημοσίου στο συγκεκριμένο θέμα είναι αόριστος και ασαφής.

Η αναδιάρθρωση θα πρέπει να περιλαμβάνει καλλιέργειες που μεν υπάρχουν στην περιοχή μας αλλά θα πρέπει να αυξηθούν οι εκτάσεις τους (π.χ. όσπρια), άλλες δυναμικές

καλλιέργειες οπωροκηπευτικών (ακτινίδια, σταφύλια, λοιποί οπωρώνες, κηπευτικά κ.α.), καλλιέργειες που συμμετέχουν στο καλάθι της περιφέρειας και τέλος νέες καλλιέργειες με ικανοποιητικές προοπτικές (αγριαγκινάρα, γκότζι μπερι κ.α.). Επίσης θα πρέπει να ενισχυθούν καλλιέργειες - φθίνουσες ως τώρα - με ιστορία στην περιοχή και θετικές πλέον προοπτικές, όπως είναι για παράδειγμα η τευτλοκαλλιέργεια (ένταξη της σε 5ετές πρόγραμμα ολοκληρωμένης διαχείρισης), η καλλιέργεια της αμυγδαλιάς κ.λ.π.. Έτσι, δεν θα κινδυνεύσουν και άλλες γεωργικές βιομηχανίες της περιοχής μας με κλείσιμο λόγω έλλειψης πρώτων υλών.

Η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί μεμονωμένα από την περιφέρειά μας. Θα πρέπει να εκπονηθούν επιχειρησιακά και στρατηγικά σχέδια σε κεντρικό επίπεδο (επίπεδο χώρας), και μετά να εκπονηθούν τα επιχειρησιακά και στρατηγικά ανά περιοχή. Εν όσο δεν υπάρχει το πρώτο (ο κεντρικός σχεδιασμός, έτσι ώστε να γνωρίζουμε που θέλουμε και τι) κινδυνεύει κάθε σχέδιο να οδηγηθεί σε αποτυχία ή/και σε μη υλοποίηση.

Σε τοπικό όμως επίπεδο οι προτάσεις – στόχοι – κατευθύνσεις της Αγροτικής Ανάπτυξης όσον αφορά τις καλλιέργειες θα πρέπει να τεθούν σε συνεργασία με άλλους φορείς, π.χ. εμπορικά επιμελητήρια (διερεύνηση επενδυτικών δυνατοτήτων και προθέσεων από επιχειρηματίες), ενώσεις, ομάδες παραγωγών, εμπορικά δίκτυα κ.λ.π.. Να αναδειχθούν οι μεγάλες ευκαιρίες που υπάρχουν για τους προμηθευτές των μικρών σημείων λιανικής σε όρους καλύτερης ρευστότητας και αύξησης των μεριδίων αγοράς, να εφοδιαστούν παραγωγοί και προμηθευτές με σύγχρονη γνώση και μεθοδολογίες για μεγαλύτερη ανάπτυξη.

- 3) **Μεταποίηση – Τυποποίηση:** Πολλά από τα παραγόμενα γεωργικά προϊόντα όταν εμπορεύονται στην πρωτογενή τους μορφή είναι χαμηλής αξίας και αφήνουν μειωμένο εισόδημα στον παραγωγό. Συνεπώς **θα πρέπει να αναληφθούν δράσεις αύξησης της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών προϊόντων της ΠΕ Δράμας**. Τέτοιες δράσεις θα αφορούν ενίσχυση της τυποποίησης και της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων στον δευτερογενή πλέον τομέα της οικονομίας. Προϊόντα στα οποία για παράδειγμα μπορούμε να εστιάσουμε - πέραν των νωπών οπωροκηπευτικών - είναι τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα αρωματικά φυτά, το τσίπουρο. Η τυποποίηση και η μεταποίηση μπορεί να γίνει τόσο σε τοπική και οικιακή κλίμακα όσο και σε συνεταιριστική ή επιχειρηματική κλίμακα. Οι δράσεις αυτές που προτείνουμε μπορούν να ενισχυθούν και από προγράμματα που υλοποιεί η Περιφέρεια, όπως το ολοκληρωμένο πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης

οροσειράς Ροδόπης, σε τοπικό, οικιακό ή συνεταιριστικό επίπεδο, με τη δημιουργία μικρών βιοτεχνιών - βιομηχανιών. Τέτοιες επενδύσεις μπορεί να είναι πρότυπα ή μικρά τυροκομεία (υλοποιή-σαμε πρόσφατα σχετική ημερίδα), συσκευαστήρια, σφαγεία, αλευρόμυλοι, βιοτεχνίες γάλακτος κ.α., όλα αυτά πάντα σε συνδυασμό με την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και της ζωικής παραγωγής, ώστε να εξασφαλιστεί η πρώτη ύλη για αυτές τις μονάδες.

Στην Περιφέρειά μας την τελευταία δεκαετία έχουν κλείσει ή έχουν περιορίσει δραστικά τη δραστηριότητά τους πολλές αγροτικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες κυρίως συνεταιριστικής διαχείρισης, όπως για παράδειγμα στη Δράμα με τις τοματοβιομηχανίες που έκλεισαν. Αυτές οι μονάδες επεξεργάζονταν αγροτικά, ορυκτά και δασικά προϊόντα της περιοχής μας προσδίδοντας τους υψηλή προστιθέμενη αξία. Για αυτό το λόγο θα πρέπει να εκπονηθεί ειδική μελέτη σκοπιμότητας για την αναγκαιότητα δημιουργίας νέων γεωργικών βιομηχανιών στην Αν. Μακεδονία και Θράκη, στα πλαίσια και της ποθούμενης αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών ώστε να ωφεληθούν τόσο οι παραγωγοί όσο και ευρύτερα η τοπική οικονομία (δευτερογενής και τριτογενής τομέας της οικονομίας), υποδεικνύοντας παράλληλα και τα χρηματοδοτικά εργαλεία υλοποίησης αυτών των επενδύσεων.

4) Βελτίωση της προβολής της προώθησης και της εμπορευσιμότητας των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα της περιφέρειας μας. Αυτό θα γίνει πρωταρχικά με τη διερεύνηση των τάσεων της αγοράς και την καταγραφή των καταναλωτικών συνηθειών, εντός και εκτός χώρας. Εντός χώρας τα δεδομένα θα μας βοηθήσουν να σχεδιάσουμε με στόχο την αυτάρκεια, ενώ εκτός χώρας θα στοχεύσουμε στην παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων.

Σε αυτή τη δράση σημαντικό ρόλο μπορεί να παίξει η περιφέρεια με τη συμμετοχή της σε κάθε έκθεση του εσωτερικού ή του εξωτερικού (αξιοποίηση και της KAVALA EXPO που γίνεται κάθε χρόνο στην Καβάλα για αυτό το σκοπό). Παράλληλα θα πρέπει να προχωρήσει στην επίτευξη σχετικών εμπορικών συμφωνιών σε συνεργασία με τους τοπικούς παραγωγικούς φορείς ώστε να αυξηθεί τόσο η εμπορευσιμότητα όσο και οι εξαγωγές των προϊόντων μας. Καταλυτικό ρόλο σε αυτήν την προσπάθεια μπορεί να παίξει η προώθηση της ιδέας του καλαθιού των προϊόντων της Περιφέρειας αλλά και της δημιουργίας των δημοπρατηρίων Γεωργικών Προϊόντων. Πέραν αυτών των δράσεων για την επίτευξη του ίδιου σκοπού θα πρέπει γίνουν και τα παρακάτω:

- i) **Να ενισχυθεί η συμβολαιακή γεωργία - κτηνοτροφία** σε όλη την περιοχή με ενημερωτικές ομιλίες προς τους αγρότοκτηνοτρόφους και επαφές με τις επιχειρήσεις εμπορίας γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων.
  - ii) Έκδοση φυλλαδίων και προβολή τους μέσω του διαδικτύου τοπικών παραδοσιακών συνταγών που θα προβάλουν εμμέσως και τα προϊόντα μας.
  - iii) **Η ανάπτυξη ηλεκτρονικού εμπορίου αγροτικής παραγωγής.** Η Π.Ε. Δράμας έστω και πιλοτικά θα μπορούσε να δημιουργήσει έναν ιστοχώρο για το αντικείμενο αυτό. Υπάρχουν ήδη αρκετά προϊόντα που το ηλεκτρονικό τους εμπόριο έχει μεγάλη επιτυχία, όπως για παράδειγμα τα προϊόντα μελισσοκομίας.
  - iv) Προώθηση της εμπορίας τοπικών προϊόντων της περιοχής μέσω της διαφήμισης και ανάδειξης τους μέσα από εκδηλώσεις.
  - v) Σήμανση, τυποποίηση και συσκευασία φημισμένων γεωργικών προϊόντων της περιοχής μας, τα οποία ως τώρα διακινούνται χύμα (π.χ. πατάτα Νευροκοπίου). Μόνο έτσι τα προϊόντα αυτά θα αποκτήσουν ταυτότητα και όνομα και θα προωθηθούν καλύτερα στις αγορές. Θα πρέπει να υποστηριχτούν δυναμικά τέτοιες δράσεις και μέσα από προγράμματα και με αλλαγή των όποιων νομοθετικών στρεβλώσεων.
  - vi) Θα πρέπει να αξιολογηθεί η υπάρχουσα κατάσταση όσον αφορά τα δίκτυα εμπορίας και διακίνησης για κάθε γεωργικό προϊόν που θα προταθεί, έτσι ώστε η διατύπωση προτάσεων να είναι κάτι παραπάνω από οδηγία καλλιέργειας. Δημιουργία – Οργάνωση και Λειτουργία ευέλικτων δικτύων αγροτικών προϊόντων όπου το ΓΕΩΤΕΕ μπορεί να συνδράμει καταλυτικά αξιοποιώντας το ανθρώπινο επιστημονικό δυναμικό του.
- 5) **Μεγάλο άνοιγμα ψαλίδας τιμών μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή.** Αυτή η ψαλίδα τιμών μειώνει δραστικά το γεωργικό εισόδημα αλλά και το εισόδημα των καταναλωτών, αποφέροντας παράλληλα μεγάλα κέρδη για τους μεσάζοντες. Το πρόβλημα αυτό είναι πανελλαδικής φύσεως και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί κυρίως από την κεντρική εξουσία. Σε τοπικό όμως επίπεδο θα μπορούσε να μειωθεί αυτό το άνοιγμα της ψαλίδας: α) μέσω των απευθείας συμφωνιών που θα πρέπει να επιδιωχθούν μεταξύ των παραγωγικών φορέων και των τελικών μεταπωλητών β) μέσω της αξιοποίησης του θεσμού των δημοπρατηρίων γεωργικών προϊόντων και γ) μέσω του θεσμού των αγροτικών αγορών των παραγωγών που ήδη εφαρμόζεται στην Π.Ε. Δράμας. Επιπλέον χρειάζεται οργάνωση και εκπαίδευση των παραγωγών με στόχο τη δημιουργία σχημάτων συνεργασίας (ομάδες, συνεταιρισμοί, Κοινσεπ, νομικά πρόσωπα) έτσι ώστε να οδηγηθούμε σε δημιουργία μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες θα διέπονται από κανόνες δικαίου, με απώτερο στόχο τη

δημιουργία οικονομιών μεγαλύτερου μεγέθους και απεξάρτησης από τους λεγόμενους κερδοσκόπους.

Ένας άλλος τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος θα μπορούσε να είναι η παροχή διεξόδων προς τους παραγωγούς ώστε να πωλούν απευθείας τα προϊόντα τους στον καταναλωτή. Αυτό γίνεται σε κάποιο βαθμό στα προϊόντα κυρίως φυτικής προέλευσης με τις λαϊκές αγορές ή τις αγροτικές αγορές. Θα μπορούσε όμως να γίνει και στο γάλα, προϊόν πρώτης ανάγκης, με πολύ μεγάλη κατανάλωση και πολύ μεγάλη επίσης ψαλίδα τιμής μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή. Μια λύση θα ήταν η χρησιμοποίηση πιλοτικά μέσω προγραμμάτων **αυτόματων πωλητών γάλακτος** όπου κάθε παραγωγός θα πουλά το δικό του γάλα απευθείας στον καταναλωτή. Αυτό που πρέπει να γίνει από την πλευρά του κράτους είναι να νομοθετήσει και να περιγράψει με σαφήνεια τη διαδικασία αδειοδότησης και τις προϋποθέσεις για την νόμιμη και ασφαλή εγκατάσταση των αυτόματων πωλητών όπως και για τις διαδικασίες ελέγχου.

Ο τρόπος αυτός πώλησης ήδη εφαρμόζεται μαζικά σε πολλές χώρες του εξωτερικού και υπάρχουν σχετικές αναφορές στο διαδίκτυο: <http://www.ispania.gr/eidhseis/genikes/688-automatic-gala>, ενώ στη χώρα μας έχει εφαρμοστεί πιλοτικά από τον Συνεταιρισμό ΘΕΣγάλα (περισσότερες λεπτομέρειες στο <http://www.thesgala.gr/>) με μεγάλη επιτυχία. Θα είχε λοιπόν ενδιαφέρον η διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής αυτού του μέτρου στο συγκεκριμένο προϊόν αλλά και σε όσα άλλα προϊόντα μπορεί να γίνει κάτι παρόμοιο. Επιπρόσθετα η **δημιουργία μικρών τυροκομείων** από Κτηνοτρόφους ή ομάδες κτηνοτρόφων θα συμβάλει θετικά προς αυτή την κατεύθυνση.

- 6) **Αδυναμία υλοποίησης ή αξιοποίησης επιδοτούμενων προγραμμάτων για τους αγρότες μας.** Αυτή η αδυναμία πηγάζει σε μεγάλο βαθμό από την αδυναμία της κεντρικής εξουσίας να διαχειριστεί και να φέρει σε πέρας χρηματοδοτικά προγράμματα προς όφελος των αγροτών. Το μεγαλύτερο από αυτά για τον αγροτικό τομέα είναι το «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» καθώς και το επόμενο Π.Α.Α. 2015-2020 με μέτρα όπως τα σχέδια βελτίωσης, τα σχέδια δράσης νέων Αγροτών και πολλά άλλα. Τα οφέλη είναι πολλαπλά στον αγροτικό τομέα γιατί τέτοια προγράμματα συμβάλουν στην ανάπτυξη και στον εκσυγχρονισμό της αγροτικής δραστηριότητας και δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως μια απλή εισοδηματική ενίσχυση. Για την επιτυχία αυτών των μέτρων η περιφέρεια θα πρέπει να πιέσει πολλαπλά το ΥΠΑΑΤ, ώστε να προχωρήσουν αυτά τα προγράμματα που αυτή τη στιγμή λιμνάζουν, αναθέτοντας όμως την υλοποίησή τους στις υπηρεσίες της Περιφέρειας που έχουν την ανάλογη εμπειρία από προηγούμενα Κ.Π.Σ..

7) **Κατάρτιση πλαισίων εφαρμογής μέτρων ολοκληρωμένης καταπολέμησης εχθρών και ασθενειών στην Περιφέρεια μας. Όπως και λήψη μέτρων αποφυγής εισόδου νέων.** Οι εχθροί και οι ασθένειες κάθε χρόνο προκαλούν μεγάλες οικονομικές ζημιές στους παραγωγούς μας (ποιοτικές και ποσοτικές) που οφείλονται τόσο στη μειωμένη παραγωγή όσο και στην αύξηση του κόστους λόγω του επιπλέον κόστους καταπολέμησης τους. Θα πρέπει λοιπόν να ενταχτούν φυτοπαθολογικά και εντομολογικά προβλήματα σε χρηματοδοτούμενα προγράμματα ολοκληρωμένης καταπολέμησης τους. Έτσι η αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων θα είναι αποτελεσματική και οικονομικότερη. Σε αυτόν τον τομέα μπορεί να συνδράμει το Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου Καβάλας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το χυτρίδιο της Πατάτας στην περιοχή του Νευροκοπίου. Η ιδιαίτερη σημαντικότητα του μέτρου αυτού οφείλεται στη συνοριακή θέση της ΠΕ Δράμας που καθιστά υπαρκτή και συνεχή την απειλή της εισόδου νέων φυτοπαθογόνων και ανθρωποζωνόσων.

8) **Έλλειψη προσωπικού στις υπηρεσίες του πρωτογενούς τομέα της Περιφέρειας μας.** Το πρόβλημα είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην άσκηση ολοκληρωμένης αγροτικής πολιτικής από την Περιφέρεια μας. Δυστυχώς επιτείνεται ακόμα περισσότερο από την μείωση των ημερών εκτός έδρας των υπάλληλων αυτών των υπηρεσιών. Η στελέχωση των υπηρεσιών του πρωτογενούς τομέα (Υπουργείου, Περιφερειών και Δήμων) με εξειδικευμένο Γεωτεχνικό Επιστημονικό Προσωπικό είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη για να μπορέσει ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας της χώρας μας να αποτελέσει το μοχλό εξόδου της χώρας μας από την οικονομική κρίση, όπως ευαγγελίζονται όλοι τον τελευταίο καιρό.

Παράλληλα όμως θα πρέπει να γίνει επαναπροσδιορισμός του ρόλου του γεωτεχνικού, κυρίως στις δημόσιες υπηρεσίες, στον άξονα: **“ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα”** και όχι μόνο αποκλειστικά στην αύξηση του γεωργικού εισοδήματος. Η δουλειά των γεωτεχνικών απευθύνεται σε όλους και όχι μόνο στους αγρότες. Στα πλαίσια αυτά σημαντικό ρόλο μπορεί να παίξει η διασύνδεση μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών με τα Πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα. Γενικά η δημόσια διοίκηση πρέπει να χαράξει κατευθυντήριες γραμμές που θα στοχεύουν στην παροχή έργου και τεχνογνωσίας και όχι μόνο στη σημερινή συλλογιστική του ελεγκτικού μηχανισμού και της επιβολής προστίμων.

9) **Εξεύρεση χρηματοδοτικών εργαλείων από την Περιφέρεια για την κάλυψη των αναγκών τόσο των αγροτών όσο και των κτηνοτρόφων** στα πλαίσια της υπάρχουσας οικονομικής στενότητας και των προβλημάτων που υπάρχουν. Αναμένεται να

υπάρξει πρόβλημα χρηματοδότησης των καλλιεργητών της περιφέρειάς μας, λόγω περιορισμού της πιστωτικής πολιτικής των εταιριών γεωργικών εφοδίων. Στον κτηνοτροφικό τομέα είναι γνωστά τα οικονομικά προβλήματα των κτηνοτρόφων από τις καθυστερήσεις πληρωμών και τις ζημιές στο ζωικό κεφάλαιο από τις ασθένειες. Για όλα αυτά θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα ταμείο εγγυοδοσίας (το οποίο είχε εξαγγελθεί παλιότερα από την κυβέρνηση) που θα εξασφαλίσει την απαραίτητη ρευστότητα στους αγροτοκτηνοτρόφους μας. Παράλληλα θα πρέπει με την παρέμβαση της περιφέρειας να δημιουργηθεί από την πολιτεία ένας αξιόπιστος μηχανισμός εξασφάλισης της πληρωμής των παραγωγών μας από τους εμπόρους – μεταποιητές για να αντιμετωπιστούν τα λεγόμενα «κανόνια» των εμπόρων γεωργικών προϊόντων.

10) **Αρδευτικό πρόβλημα.** Η άρδευση είναι απαραίτητη για την παραγωγή προϊόντων ικανοποιητικής ποιότητας και ποσότητας. Όμως τα προβλήματα άρδευσης είναι τόσο τοπικής φύσεως όσο και ευρύτερης εμβέλειας. Έτσι θα πρέπει να συνεχιστεί με κάθε θυσία και κόστος η λειτουργία των συλλογικών αρδευτικών δικτύων, μικρών και μεγάλων. Οι φθορές που υφίσταται καθημερινά, ο πανάκριβος μηχανολογικός και ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός των δικτύων, από ασυνείδητους δολιοφθορείς και κλέφτες (φαινόμενο σε έξαρση τα τελευταία χρόνια), δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν από τους ίδιους πόρους των αγροτών και των ΤΟΕΒ και μάλιστα έγκαιρα μέσα στο χρόνο μιας χειμερινής περιόδου. Ο συνδυασμός της χρονοβόρας διαδικασίας προγραμματισμού και απορρόφησης των πόρων του προηγούμενου Π.Α.Α. και του επόμενου ΠΑΑ 2014-2020 για έργα αποκατάστασης βλαβών σε συνδυασμό με την έξαρση του παραπάνω φαινομένου, οδηγεί σε γρηγορότερη αναζήτηση λύσης για την έλλειψη του νερού. Αυτή η λύση είναι συνήθως η ανόρυξη γεωτρήσεων από τους αγρότες ακόμα και χωρίς άδεια με όλες τις δυσμενείς επιπτώσεις.

Έτσι τα συλλογικά δίκτυα απαξιώνονται, ελαττώνεται το ενδιαφέρον των χρηστών να συμμετάσχουν στις διοικήσεις τους και μετατοπίζεται η ζήτηση στα υπόγεια νερά, με ότι αυτό συνεπάγεται για το περιβάλλον και για τα νέα προβλήματα που δημιουργούνται από την ανεξέλεγκτη και χωρίς κανόνες ανόρυξη γεωτρήσεων. Έτσι για παράδειγμα δημιουργήθηκε το πρόβλημα του μεγάλου αριθμού μη αδειοδοτημένων γεωτρήσεων που υπάρχει στη λεκάνη του Νευροκοπίου και στη λεκάνη της πεδιάδας Δράμας – Τεναγών Φιλίππων για το Ν. Δράμας.

Έργα κλειδιά για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα της περιοχής της Δράμας

Τα παρακάτω προτεινόμενα έργα θεωρούνται σημαντικά και η σειρά αρίθμηση τους δεν υποδεικνύει σε καμία περίπτωση ιεραρχική αρίθμηση τους.

- 1) Προγραμματισμός, σχεδιασμός και κατασκευή του **έργου εκτροπής νερού από τον ταμιευτήρα της Πλατανόβρυσης προς την λεκάνη του Αγγίτη** για την άρδευση της πεδιάδας Δράμας – Τεναγών Φιλίππων. Το θέμα θέλει ιδιαίτερη προσοχή και μελέτη διότι τα νερά του Νέστου δεν είναι ανεξάντλητα και ελέγχονται σε μεγάλο ποσοστό από τη γειτονική χώρα. Έχει γίνει πρόβλεψη στη μελέτη για τη μεταφορά και διανομή νερού από τον ποταμό Νέστο στις πεδιάδες Ξάνθης και Κομοτηνής για την αποκατάσταση των υπογείων υδροφορέων. Στην ίδια μελέτη υπάρχει και το σχέδιο διαχείρισης επιφανειακών και υπόγειων υδάτων της προστατευόμενης περιοχής του Δέλτα Νέστου, του συμπλέγματος λιμνών Βιστωνίδας και Ισμαρίδας και της ευρύτερης περιοχής τους και στην οποία προβλέπεται να παραχωρηθούν στη λεκάνη του Αγγίτη 90 εκ. κυβ. μέτρα νερού από τον Νέστο. Αυτή η πρόβλεψη θα πρέπει να περάσει και στο διαχειριστικό σχέδιο της λεκάνης του Αγγίτη. Έτσι, θα αντιμετωπιστεί η έλλειψη αρδευτικού νερού στη λεκάνη της πεδιάδας Δράμας – Τεναγή Φιλίππων κατά τα έτη χαμηλών βροχοπτώσεων.
- 2) **Κατασκευή του 3^{ου} φράγματος του Τεμένους** που έχει προγραμματιστεί να γίνει στην κοίτη του ποταμού Νέστου το οποίο θα σταθεροποιήσει αφενός το σύστημα και αφετέρου θα βοηθήσει στην άρδευση των πεδιάδων Ξάνθης και Κομοτηνής.
- 3) Τα περισσότερα αρδευτικά δίκτυα (Σιταγρών – Μυλοποτάμου, Κουδουνίων & Νοτίου Δράμας, Ρέμβης, Νέας Αμισού), είναι ανοιχτά δίκτυα, κατασκευασμένα πριν από 50 και πλέον έτη, με αποτέλεσμα τις μεγάλες απώλειες αρδευτικού νερού και συχνές ελλείψεις του. **Η ανακατασκευή των παραπάνω δικτύων** και η μετατροπή τους σε κλειστά αρδευτικά δίκτυα, με την ταυτόχρονη αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, θα απέδιδε καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα, οικονομία νερού και προστασία του περιβάλλοντος.
- 4) Στην Π.Ε. Δράμας έχουν κηρυχθεί ήδη σε αναδασμό τα Αγροκτήματα Δοξάτου, Μαυρολεύκης, Μικροκάμπου, Καλλιθέας. Οι συνέπειες από την κήρυξη ενός αγροκτήματος σε αναδασμό, είναι να υπάρχουν πολλές δεσμεύσεις εκ μέρους των ιδιοκτητών ως προς την έγγαιο διάρθρωση. Πρέπει λοιπόν να προχωρήσουν και να ολοκληρωθούν όπου δεν έχουν γίνει οι παραπάνω αναδασμοί με τα παράλληλα έργα αναδασμού και να κηρυχθούν τα νέα αγροκτήματα.

- 5) **Δημιουργία ενός τουλάχιστον δημοπρατηρίου Αγροτικών Προϊόντων** σε συνεργασία με την Π.Ε. Καβάλας για την εξυπηρέτηση των παραγόμενων προϊόντων.
- 6) Έργα αγροτικού εξηλεκτρισμού τοπικού επιπέδου, με πόρους από το νέο ΠΑΑ 2015-2020,
- 7) Να αντιμετωπιστούν οι **πλημμυρικές καταστάσεις που υφίσταται το λεκανοπέδιο του Νευροκοπίου στην περιοχή των καταβροθών** (Οχυρού) με την κατασκευή κατάλληλων αντιπλημμυρικών έργων και φραγμάτων, που θα συγκρατούν το νερό της βροχής στις λεκάνες κατάκλισης και θα το εμποδίζουν να φθάσει σε μικρό χρονικό διάστημα στις καταβόθρες την περίοδο των έντονων βροχοπτώσεων αφού η παροχетеυτική ικανότητα των καταβροθών είναι δεδομένη και περιορισμένη σε σχέση με τον όγκο νερού που συγκεντρώνει η λεκάνη απορροής. Επιπρόσθετα το νερό αυτών των φραγμάτων θα ενισχύσει την άρδευση των περιοχών του λεκανοπεδίου.

Άλλα έργα και δράσεις που θα ωφελήσουν τον πρωτογενή τομέα.

- 1) **Κατασκευή κάθετων αξόνων της Εγνατίας οδού** παράλληλα με την ολοκλήρωση των διευρωπαϊκών δικτύων. Τέτοια έργα βοηθάνε συμπληρωματικά στις μεταφορές και στις εξαγωγές των αγροτικών προϊόντων μας.
- 2) **Δημιουργία δικτύου σημείων συγκέντρωσης και αποκομιδής κενών υλικών συσκευασίας γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων**, και ακολούθως συγκέντρωση και κατάλληλη διαχείριση αυτών. Στα σημεία υδροληψίας των ψεκαστικών μηχανημάτων δεν υπάρχουν τα κατάλληλα δοχεία απορριμμάτων και συνήθως βρίσκονται κοντά σε χώρους επιφανειακών νερών. Με τη σωστή διαχείριση αυτών πετυχαίνουμε βελτίωση και προστασία του περιβάλλοντος. Ήδη πιλοτικά κάποιοι δήμοι (π.χ. Δήμος Βισαλτίας) ανά την χώρα υλοποιούν ανάλογα προγράμματα με Ευρωπαϊκά κονδύλια και θα πρέπει να αναζητηθούν τέτοια και για την Περιφέρειά μας.
- 3) Χωροταξικός σχεδιασμός για χρήσεις γης σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας έτσι ώστε να μην υπάρχει σύγχυση με τον ορισμό της χρήσης γης και να διαφυλαχθούν οι υψηλής παραγωγικότητας αγροτικές εκτάσεις από την υποβάθμιση τους και τη χρησιμοποίησή τους σε μη γεωργικές χρήσεις. Η εφαρμογή GIS της ΠΕ Δράμας βοηθάει σημαντικά στη σωστή κατεύθυνση.
- 4) Επανάληψη και εντατικοποίηση των δράσεων που υλοποιούνται κάθε χρόνο για την προστασία του Τυρφώνα των Φιλιππων από την καύση των καλαμιών. Βασικό πλαίσιο αυτών των δράσεων είναι η τήρηση των κανόνων Ορθής Γεωργικής Πρακτικής από τους αγρότες της περιοχής και η επίβλεψη της τήρησής τους από τις υπηρεσίες της περιφέρειας. Όμως αυτές οι δράσεις για να είναι αποτελεσματικές θα πρέπει να επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο σε συνεργασία και με άλλες υπηρεσίες (Πυροσβεστική, ΟΠΕΚΕΠΕ κ.α.). Παράλληλα η Περιφέρεια θα πρέπει να προβαίνει σε έργα καθαρισμού των αποστραγγιστικών τάφρων των Τεναγών Φιλιππων.
- 5) **Δάσωση της κεντρικής Τάφρου των Τεναγών Φιλιππων και των υπόλοιπων τρικάνων**. Είναι μια πρόταση που κατατέθηκε από το παράρτημα μας με πολλαπλά οφέλη που θα συμβάλει και στη μείωση των πλημμυρικών φαινομένων, πάντα σε συνεργασία με την ΠΕ Καβάλας.
- 6) **Διέλευση του αγωγού ΤΑΡ από την περιοχή**. Πρόκειται για ένα αναπτυξιακό έργο το οποίο δεν θα πρέπει να περάσει από τα Τενάγη Φιλιππων και δεν θα πρέπει να καταστρέψει γη υψηλής παραγωγικότητας. Για να είναι πραγματικά αναπτυξιακό το

έργο θα πρέπει η Κοινοπραξία που θα κατασκευάσει τον αγωγό να δώσει μέσω της ΔΕΠΑ και αέριο στην περιοχή που θα αξιοποιηθεί τόσο από τις ΕΠΑ που θα δημιουργηθούν, όσο και για τη χρήση του σε άλλες επιχειρήσεις, θερμοκήπια κ.λ.π. που ήδη συμβαίνει σε θερμοκήπια της περιοχής από τον υπάρχοντα αγωγό της ΔΕΠΑ-ΔΕΣΦΑ με την συμπαραγωγή ενέργειας και θερμότητας.

- 7) **Συντήρηση δασικών δρόμων και μονοπατιών** που βρίσκονται στους ορεινούς οικισμούς της Π.Ε. Δράμας σε συνεργασία με τα κατά τόπους δασαρχεία. Οι δρόμοι αυτοί πέραν της αξιοποίησης του δασικού πλούτου της περιοχής εξυπηρετούν και άλλους σκοπούς (ορειβατικό, θρησκευτικό τουρισμό κ.λ.π.) αλλά και παραγωγικές δραστηριότητες (λατομεία κ.λ.π.).
- 8) Προώθηση υποστηρικτικών δράσεων και κατασκευή υποδομών για την προώθηση προγραμμάτων αγροτουρισμού. Τέτοια μπορεί να είναι τα έργα ανάπλασης, έργα αναψυχής, διευκόλυνσης επισκεψιμότητας περιοχών φυσικού κάλους (μονοπάτια, ορειβατικές διαδρομές), αλιευτικό τουρισμό, έργα οδοποιίας, δράσεις προώθησης κ.λ.π.
- 9) **Εκπόνηση και υλοποίηση μελέτης για τις προοπτικές ανάπτυξης εναλλακτικών καλλιεργειών στο λεκανοπέδιο του Κ. Νευροκοπίου.** Σκοπός αυτής της μελέτης θα είναι η μερική απεξάρτηση της τοπικής οικονομίας της περιοχής από την καλλιέργεια της πατάτας. Έτσι θα πάψει το φαινόμενο της οικονομικής δυσπραγίας όλης της περιοχής σε χρονιές όπου η τιμή του προϊόντος είναι πολύ χαμηλή ή έχει υποστεί μεγάλες ζημιές από τις καιρικές συνθήκες.
- 10) Σύνταξη μελετών βιοοικονομίας των ορεινών περιοχών της Π.Ε. Δράμας, ώστε να μπορέσει να προγραμματιστεί με σωστότερο τρόπο η κτηνοτροφία και να αδειοδοτηθούν ευκολότερα οι υπάρχουσες κτηνοτροφικές μονάδες.
- 11) Προστασία της παραγωγής των κτηνοτρόφων μας από τις παράνομες Ελληνοποιήσεις Αμνοεριφίων και Βοοειδών από τρίτες χώρες, λόγω και της εγγύτητας της περιοχής με άλλες χώρες.
- 12) Η χώρα μας δεν είναι αυτάρκης σε μαλακό σιτάρι. Μια καλλιέργεια αποδοτική για την Π.Ε Δράμας έχει εγκαταλειφτεί, λόγω της ΚΑΠ οι καλλιεργητές έχουν στραφεί στην επιδοτούμενη καλλιέργεια σκληρού σταριού, όχι όμως με ικανοποιητικά αποτελέσματα. Πρέπει η περιφέρεια να στραφεί ενεργά με δράσεις για την επαναφορά της εν λόγω καλλιέργειας, η οποία εξασφαλίζει διατροφική επάρκεια στη χώρα μας σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς που διανύουμε.

13) Η πατάτα κ. Νευροκοπίου, παρ' όλο ότι είναι προϊόν Προστατευμένης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ), δεν έχει τύχει της κατάλληλης διαχείρισης. Για παράδειγμα στο Λεκανοπέδιο του Κ. Νευροκοπίου ή στην Π.Ε. Δράμας δεν υπάρχει μια μονάδα μεταποίησης της πατάτας, η οποία μπορεί να λειτουργεί μόνο με την τοπική παραγωγή. Η καλλιέργεια της αμπέλου οινοπαραγωγής στη Δράμα, παρ' ότι έχει αναπτυχθεί, το παραγόμενο προϊόν δεν έχει βρει αρκετές νέες αγορές, με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα διάθεσης σε δύσκολες χρονιές.

14) **Προστασία των καταναλωτών αλλά και των καλλιεργητών μας από τη χρήση παρανόμως εισαχθέντων φυτοπροστατευτικών ουσιών από τις όμορες χώρες.** Οι ουσίες αυτές συνήθως δεν έχουν έγκριση στην Ε.Ε. και η ανίχνευση τους θα επιφέρει την παύση των εξαγωγών μας και οικονομική καταστροφή, πέραν της επικινδυνότητας για τους αγρότες και τους καταναλωτές. Η Περιφέρεια θα πρέπει να εντείνει τους ελέγχους κατά τη διακίνηση και χρήση τους ώστε να περιορίσει σημαντικά αυτήν την αυξανόμενη πρακτική. Αυτή η πρακτική έχει επισημανθεί προς τους αρμόδιους φορείς με έγγραφο μας στο οποίο τονίζουμε και την απώλεια φορολογικών εσόδων για τη χώρα μας.

15) **Να λυθεί μόνιμα το πρόβλημα της διαχείρισης του θυροφράγματος της Συμβολής** που ρυθμίζει τη ροή του νερού στον Αγγίτη κατά την αρδευτική περίοδο και κανονίζει τις αρδεύσιμες ποσότητες νερού μεταξύ του Ν. Σερρών – Δράμας που ανήκουν σε διαφορετικές περιφέρειες, μετά τη συνταξιοδότηση του υπαλλήλου που το διαχειριζότανε.

Δράσεις στις οποίες μπορεί να βοηθήσει το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. συμβάλλοντας έτσι στους αναπτυξιακούς στόχους της ΠΕ Δράμας

Στα πλαίσια της εφαρμογής όλων αυτών των δράσεων το παράρτημα μας μπορεί να συμβάλει τόσο με δράσεις ενημέρωσης – εκπαίδευσης όσο και με τον συμβουλευτικό θεσμικό ρόλο που έχει. Έτσι προτείνουμε τις παρακάτω ημερίδες – εκδηλώσεις οι οποίες μπορούν να γίνουν από το παράρτημα μας σε συνεργασία με την περιφέρεια, τα επιμελητήρια ή άλλους φορείς:

- ο Διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για τους γεωτεχνικούς υπαλλήλους της Περιφέρειας ΑΜΘ σε συνεργασία με το ΕΚΔΔ.
- ο Διαφύλαξη του τυρφώνα των Τεναγών Φιλίππων. Σε αυτόν τον τομέα τα προηγούμενα χρόνια είχαμε αναλάβει πρωτοβουλίες ενημέρωσης και επιβολής κυρώσεων σε συνεργασία με τους όμορους Δήμους (Καβάλας, Δοξάτου, Παγγαίου), τον ΟΠΕΚΕΠΕ και την Πυροσβεστική και είχαμε περιορίσει δραστικά την λανθασμένη πρακτική ορισμένων αγροτών που συνηθίζουν να προβαίνουν στην καύση των υπολειμμάτων των καλλιεργειών που συνεπάγεται με την καύση του επιφανειακού στρώματος του εδάφους, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση των πλημμυρών και στην εξαφάνιση αυτού του πλουτοπαραγωγικού εδαφικού πόρου. Η προσπάθεια αυτή συνεχίζεται και φέτος με ανάλογες δράσεις.
- ο Επειδή πιστεύουμε στο θεσμό των δημοπρατηρίων προτείνουμε στην Περιφέρεια τη διοργάνωση ημερίδων για την προώθηση του θεσμού των δημοπρατηρίων αγροτικών προϊόντων τονίζοντας τα πλεονεκτήματα που θα έχουν αυτά για τους αγρότες.
- ο Έχουμε ήδη διοργανώσει ημερίδα σχετικά με την αξιοποίηση των υπολειμμάτων των καλλιεργειών και της βιομάζας για την παραγωγή ενέργειας δίνοντας έμφαση στην καλλιέργεια της Αγριαγκινάρας. Επίσης έχουμε ήδη διοργανώσει ημερίδες για νέες υποσχόμενες καλλιέργειες (Ιπποφαές, Ροδιά, αρωματικά φυτά κ.λ.π.) στα πλαίσια της ποθούμενης και προτεινόμενης και από εμάς αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών. Τέτοιες εκδηλώσεις μπορούμε να τις επαναλάβουμε σε συνεργασία με την περιφέρεια Α.Μ.Θ., τα επιμελητήρια, τους Δήμους όπου θα κριθεί από αυτούς ότι είναι αναγκαίο.
- ο Ενημερωτικές εκδηλώσεις του Παραρτήματος μας σε συνεργασία με τις κατά τόπους Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Π.Ε. και του Περιφερειακού Κέντρου Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου Καβάλας. Το αντικείμενο τους θα αφορά την ενημέρωση των παραγωγών για τα φυτοϋγειονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ήδη (π.χ. *Metcalfa pruinosa*, *Synchytrium endobioticum*, *Euzophera biggela* κ.λ.π.) ή απειλούν

τις καλλιέργειες της περιφέρειας μας (*Diabrotica virgifera* κ.α.). Η ενημέρωση θα περιλαμβάνει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν τόσο από την περιφέρεια όσο και από τους ίδιους τους παραγωγούς για την προστασία των καλλιεργειών τους.

- Ανάλογες ενημερωτικές εκδηλώσεις πρέπει να γίνουν και για τους κτηνοτρόφους μας. Πόσο μάλλον που πολλές από τις ζωνόσους απειλούν άμεσα και την ανθρώπινη υγεία πέραν των οικονομικών απωλειών από την απώλεια του ζωικού κεφαλαίου.
- Στα πλαίσια των επετειακών εορτών (παγκόσμια ημέρα Δασών, Περιβάλλοντος, Νερού κ.λ.π.) μπορούμε να διοργανώσουμε ενημερωτικές εκδηλώσεις για την ευαισθητοποίηση του κοινού σε συνεργασία είτε με την περιφέρεια είτε με άλλους φορείς, στα θέματα της προστασίας των δασών, του περιβάλλοντος, της οικονομίας νερού κ.α..
- Διοργάνωση ημερίδων για διάφορα τομεακά προϊόντα της ΠΕ Δράμας και άλλα θέματα στα πρότυπα της ημερίδας για τα προϊόντα των λιμνοθαλασσών που κάναμε σε συνεργασία με την Περιφέρεια ΑΜΘ.
- Το παράρτημα μας παρακολουθεί τις εξελίξεις στην ΚΑΠ και προτίθεται, αν το θέλει και η Περιφέρεια, να επανέλθει ενημερώνοντας τους αγρότες και τους συναδέλφους Γεωτεχνικούς για τις αλλαγές στην ΚΑΠ με ενημερωτικές ημερίδες από μια τουλάχιστον για κάθε νομό.
- Συμβολή του Παραρτήματος μας στην περαιτέρω αξιοποίηση του εδαφολογικού χάρτη.

Άλλες δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Άλλες δράσεις, ενέργειες και έργα που θα ωφελήσουν τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας της Π.Ε. Δράμας είναι:

- ✓ Η ανάπτυξη της εφαρμοσμένης έρευνας σε τοπικό επίπεδο ως εργαλείου κατάκτησης νέας γνώσης που με την εφαρμογή της θα συμβάλει τα μέγιστα στην πρόοδο του πρωτογενούς τομέα. Λόγω της τοπικής ανομοιομορφίας του Ελλαδικού χώρου είναι απαραίτητη η τοπική έρευνα για να είναι και αποτελεσματική. Έτσι η περιφέρεια και άλλοι φορείς θα πρέπει να αναπτύξουν συνεργασίες με ερευνητικά ιδρύματα του ΥΠΑΑΤ τόσο της περιοχής μας (ΙΝΑΛΕ Καβάλας) όσο και με Πανεπιστημιακά ιδρύματα της περιοχής μας ή και της υπόλοιπης χώρας (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Α.Π.Θ.).
- ✓ Η περιοχή μας διαθέτει πλούσιο γενετικό υλικό φυτών και ζώων, αυτόχθονων ποικιλιών και φυλών που είναι άριστα προσαρμοσμένες στις τοπικές συνθήκες. Συνεπώς είναι απαραίτητη πρωτίστως η καταγραφή για να προχωρήσουμε μετέπειτα στην καλύτερη αξιοποίηση των φυσικών γενετικών πόρων της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.
- ✓ Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων μεθόδων επικοινωνίας με την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών για τον εξ' αποστάσεως συντονισμό των γεωτεχνικών υπηρεσιών της Περιφέρειας αλλά και για την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση του προσωπικού τους.
- ✓ Ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων πληροφορικής στον τομέα των γεωεπιστημών με την τεχνολογία G.I.S.. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων δράσεων που έχουν υλοποιηθεί αποτελούν ο λεγόμενος εδαφολογικός χάρτης της Περιφέρειας Α.Μ.Θ. που αναφερθήκαμε εκτενώς παραπάνω, το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου (ΟΣΔΕ) του ΟΠΕΚΕΠΕ και η εφαρμογή Περιβαλλοντικό GIS της Π.Ε. Δράμας. Στον κλάδο της πρόληψης και της καταγραφής ζημιών από φυσικά φαινόμενα (π.χ. πλημμύρες κ.α.) και ασθένειες (περονόσπορος κ.α.) μπορούν να αναπτυχθούν ανάλογα συστήματα προς όφελος πάντα του πρωτογενούς τομέα.
- ✓ Θα μπορούσαν να καθιερωθούν ετησίως επαφές με σχολεία α' βάθμιας και β' βάθμιας εκπαίδευσης μέσω της διοργάνωσης διαγωνισμού στα πλαίσια σχετικών μαθημάτων (περιβαλλοντική εκπαίδευση, γεωργική τεχνολογία κ.α.) όπου θα βραβεύονται οι καλύτερες εργασίες προάγοντας έτσι την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων στην περιοχή μας από την παιδική ηλικία.
- ✓ Απαραίτητη για την ανάπτυξη του Πρωτογενούς και του εξαρτώμενου από αυτόν Δευτερογενούς τομέα είναι η ενίσχυση των συνεταιρισμών και γενικότερα του

συνεταιριστικού κινήματος. Όλοι μας και ιδιαίτερα ο αγροτικός κόσμος βίωσε τις επιπτώσεις από την κατάρρευση του Συνεταιριστικού Κινήματος. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να επανασυσταθεί σε νέες βάσεις αξιοποιώντας και το νέο ψηφισθέν νομοθετικό πλαίσιο με τη βοήθεια όμως και της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης μέσω του προσωπικού που αυτή διαθέτει.

- ✓ Αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της Π.Ε. Δράμας σε συνδυασμό με τον αγροτουρισμό, αφού πρώτα μελετηθούν οι δυνατότητες και γίνουν οι κατάλληλες επαφές. Θα μπορούσαν τα δάση και οι γεωλογικοί σχηματισμοί, η πλούσια χλωρίδα και πανίδα της περιοχής να προσελκύσουν επιστήμονες για μελέτη και έρευνα (επιστημονικό τουρισμό).

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε έχει φανεί ότι η Ελλάδα μόνο μέσω του γεωργικού τομέα (και του τουρισμού) μπορεί να ορθοποδήσει.

Οι Γεωργικές Εφαρμογές έχουν προσφέρει τόσο στον Έλληνα Αγρότη, όσο και στην αγροτική οικονομία. Πρέπει ίσως να ξαναδούμε τι μπορεί να γίνει με την ενημέρωση του αγροτικού πληθυσμού για τις τάσεις της αγοράς, τον πειραματισμό με νέες καλλιέργειες και το νέο γενετικό υλικό.

Η εξειδικευμένη γνώση που παρέχουν οι γεωτεχνικές σχολές, μπορούσε να προσφέρει στον αγρότη και κατ' επέκταση στην εθνική οικονομία.

Όμως η γεωργία σήμερα δεν μπορεί να έχει μέλλον χωρίς την κάθετη αξιοποίηση των αγροτικών προϊόντων: Παραγωγή – Τυποποίηση – Μεταποίηση – Διακίνηση.

Εν κατακλείδι λοιπόν και κλείνοντας τις προτάσεις μας για τον Αναπτυξιακό Σχεδιασμό της Π.Ε. Δράμας το παράρτημα μας θεωρεί ότι κάθε επιτυχής συλλογική προσπάθεια προόδου της Αγροτικής Οικονομίας μας θα πρέπει να κινείται σε ένα πλαίσιο που καθορίζεται από πέντε πυλώνες, τα λεγόμενα Πέντε Έψιλον. **Οι πυλώνες αυτοί είναι: Ενημέρωση, Ενθάρρυνση, Εκπαίδευση, Ενίσχυση και Έλεγχος.** Συγκεκριμένα Η Π.Ε. Δράμας μέσα από τις διαδικασίες - Ενημέρωσης, συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης - παρακολούθησης, Ενθάρρυνσης για μάθηση, συμμετοχή και δράση, Διεκδίκησης όσων της οφείλονται ή της ανήκουν, Ενίσχυσης για επενδυτικούς κυρίως σκοπούς και τέλος Ελέγχου σε όλα τα επίπεδα για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή όλων των ανωτέρω - θα επιτευχθεί ο πολυπόθητος σκοπός της ανάπτυξης της Π.Ε. Δράμας